

Prepreke u administrativnim postupcima pripreme i razvoja projekata obnovljivih izvora energije u Republici Hrvatskoj

Uključeno:

GEOTERMALNA
ENERGIJA

AGROSUNČANE
ELEKTRANE

HGK

HRVATSKA
GOSPODARSKA
KOMORA

UVOD

Dvije i pol godine nakon donošenja ključnih zakona za OIE regulatorni okvir još nije dovršen, a sporim donošenjem podzakonskih akata stvorena je pravna nesigurnost te zakočen izniman potencijal sektora obnovljivih izvora energije. Iako se već godinama čeka na razrješenje gordijskoga zakonodavnog čvora za OIE, novi zakoni su, umjesto ubrzanja, doveli do suprotnog efekta.

Područje obnovljivih izvora energije ne treba deklarativnu i načelnu podršku, nego konkretne mjere i poteze koji će dovesti do jednoznačnoga i završenoga zakonskog okvira, jasnih i definiranih procedura te, u konačnici, njihova ubrzanja. To nije moguće postići uz pojedinačne mjere, bez vizije cjeline, nego samo uz usklađivanje i bolju suradnju svih ključnih dionika u energetici, koja je do sada izostala.

ZAKONODAVNI OKVIR

Iako je s više od 500 dana zakašnjenja, u lipnju 2023. godine, donesena Uredba o kriterijima za provođenje javnog natječaja za izdavanje energetske odobrenja i uvjetima izdavanja energetske odobrenja te se time napokon omogućilo pokretanje procedure za ishođenje energetske odobrenja za nove projekte, to nije donijelo željeno ubrzanje razvoja OIE. Energetske odobrenje ishodi se iznimno sporo i izvan propisanih rokova. Još nisu riješeni svi natječaji za EO po prijelaznim odredbama, za koje je iskaz interesa predan prije više od 750 dana. Jednako sporo dodjeljuju se i energetska odobrenja za nove projekte koji su, nakon dvije godine čekanja, lani napokon mogli za njih aplicirati. Također, natječaji za EO ne raspisuju se redoslijedom pristizanja, pa je u potpunosti nejasno kojim se kriterijima vodi MINGOR pri odlučivanju o njihovoj objavi.

Također, Uredba za EO u nekim je dijelovima prilično nejasna, pa tako i dalje investitori nemaju odgovor na pitanje mogu li se i na koji način dobiti energetska odobrenja za projekte koji se nalaze na mješovitom zemljištu – tj. dijelom u vlasništvu državne ili lokalne samouprave, a dijelom u privatnom vlasništvu. Spremnici energije u većem dijelu regulatornog okvira nisu zakonski definirani iako je to područje jedno od ključnih za daljnji razvoj OIE.

Nužno je stoga ubrzano rješavanje zahtjeva za izdavanje energetske odobrenja, završetak zakonodavnog okvira te pojednostavnjenje svih postupaka ishođenja dozvola i rješenja u procesu razvoja i izgradnje OIE.

PRIKLJUČENJE NA ELEKTROENERGETSKU MREŽU

Nepremostiva prepreka u razvoju projekata OIE trenutno je nepoznati iznos jedinične cijene priključenja na elektroenergetsku mrežu. Iznos te naknade Hrvatska energetska regulatorna agencija (HERA) trebala je donijeti još u rujnu 2022. godine. Time je cijeli postupak priključenja na prijenosnu mrežu praktički obustavljen. Investitori koji su ishodili energetske odobrenje po prijelaznim odredbama ZO-TEE-a, zbog nepoznate cijene priključenja na mrežu, ne mogu sklopiti Ugovor o priključenju i nastaviti s daljnjim procedurama, a cijelo im vrijeme teče rok od pet godina za završetak projekta. Blokiran je time i razvoj novih projekata jer je trošak priključenja osnovni parametar pri ocjenjivanju isplativosti ulaganja.

Kada se napokon i donese cijena priključenja na mrežu, investitore će dočekati dugotrajna procedura, koja je dodatno otežana činjenicom da se prema Pravilima priključenja na prijenosnu mrežu taj proces može pokrenuti samo jednom godišnje, i to u periodu od 1. do 15. svibnja. Tako se može dogoditi da investitori moraju čekati i više od 11 mjeseci kako bi uopće mogli zatražiti priključenje na mrežu. Uz to što nije donijela cijenu priključenja na mrežu, HERA nije na vrijeme odobrila ni Desetogodišnje planove razvoja elektroenergetske mreže.

Uz određivanje naknade za priključenje koja bi trebala vrijediti minimalno pet godina, za brži razvoj projekata OIE neophodno je intenzivnije krenuti s izgradnjom dodatnih prijenosnih kapaciteta.

USKLAĐENOST PROPISA

Područje OIE definirano je cijelim nizom zakonskih i podzakonskih propisa u nadležnosti različitih institucija. Donošenjem jednog propisa često se ne usklađuju propisi iz nadležnosti druge institucije, što dovodi do regulatornog limba. Nužno je zato pojačati međusektorsku povezanost pri izradi i donošenju propisa koji imaju utjecaj na područje obnovljivih izvora energije kako bi propisi bili pravodobno usklađeni. To se ponajprije odnosi na pojačanu koordinaciju nadležnih ministarstava, HERA-e, HROTE-a, HOPS-a i HEP ODS-a pri donošenju novih propisa i izmjenama postojećih.

Budući da je potrebno sveobuhvatno usklađivanje propisa, kao sustavnu mjeru sugeriramo žurno pokretanje izrade *lex specialisa* za provedbu realizacije OIE projekata.

UTJECAJ NA OKOLIŠ I PRIRODU

Paradoksalna je činjenica da je upravo zaštita okoliša pojedinačno najduža procedura u cjelokupnom postupku ishoda dozvola za projekte OIE uzimajući u obzir činjenicu da obnovljivi izvori energije ublažavaju prijetnje okolišu.

Ti postupci traju četiri do šest puta duže nego što je to zakonski propisano. Tako veliko prekoračenje rokova priličan je problem jer je prema važećoj regulativi moguće izgubiti energetske odobrenje ako se u zadanom roku ne realizira energetski projekt. Dodatno, propisani su i visoki financijski penali u slučaju prekoračenja roka realizacije projekta.

Trajanje energetske odobrenja stoga bi se trebalo automatski produživati za razdoblje u kojem su javnopravna tijela prekoračila zakonom propisane rokove ishoda dokumenata potrebnih za realizaciju projekata.

PROSTORNO PLANIRANJE

Od prošlog *Position Papera* do danas, ipak, dogodile su se i neke pozitivne promjene koje će zasigurno donijeti značajne rezultate u brzini i efikasnosti razvoja projekata. Ponaјprije se one odnose na djelokrug rada Ministarstva prostornog uređanja, graditeljstva i državne imovine. Riječ je, naime, o *Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o prostornom uređanju* kojim su proširena područja na kojima je dopušteno postavljanje sunčanih elektrana te *Pravilniku o izmjenama i dopunama Pravilnika o jednostavnim i drugim građevinama i radovima* kojim se znatno olakšava i ubrzava proces ishoda dozvola za sunčane elektrane snage do 10 MW.

Problem iz područja prostornog planiranja koji je ostao neriješen jest neujednačena praksa definiranja pogodnih zona za OIE u različitim županijama te nelogične i štetne restrikcije kad je riječ o minimalnoj udaljenosti postrojenja OIE od naselja ili prometnica.

U nedostatku državnog prostornog plana, priprema projekata mogla bi se katalizirati donošenjem privremene Uredbe OIE u kojoj bi se definirale svojevrstne smjernice za tumačenja prostornih planova županijske i lokalne razine (po tehnologijama).

AGROSUNČANE ELEKTRANE

Zakonodavni okvir stvorio je povoljnu klimu za ulaganje u agrosunčane elektrane, no njihov razvoj za sada je ograničen isključivo na trajne nasade. Trebalo bi razmotriti proširivanje mogućnosti za uspostavu agrosunčanih elektrana na površinama pod aromatičnim i ljekovitim biljem te na druge vrste višegodišnjih nasada koji se trajno uzgajaju na određenoj površini, a koji pripadaju kategoriji oranica prema ARKOD-u (sustavu identifikacije zemljišnih parcela).

To bi sigurno rezultiralo značajnim povećanjem uspostave određenih trajnih nasada te bi se tako ostvarile optimalne funkcije poljoprivredne i energetske proizvodnje iz OIE.

Pitanje koje i dalje ostaje otvoreno je na kojoj vrsti zemljišta se mogu postavljati agrosunčane elektrane. Naime, stav Ministarstva poljoprivrede je da to nije moguće na poljoprivrednom zemljištu P1 i P2 kategorije, dok Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja i Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine tumače da se agrosunčane elektrane, kao poseban oblik sunčanih elektrana, mogu postavljati na P1 i P2 zemljišta.

GEOTERMALNE ELEKTRANE

Prema podacima Agencije za ugljikovodike, ukupni kapacitet za izgradnju geotermalnih elektrana u RH jest 1000 MW, a dosad je izgrađena samo jedna elektrana priključne snage 10 MW, što jasno upućuje na posve nedostatnu iskorištenost postojećih resursa.

Geotermalne projekte, među ostalim, osobito usporava složeni labirint pravila. Osim ZOTEE-om i ZOIEVUK-om, razvoj geotermalnih projekata reguliran je i zakonodavnim okvirom namijenjenim ugljikovodicima. Takva situacija usporava i dodatno komplicira proces realizacije geotermalnih projekata te ne odražava adekvatno jedinstvene prednosti i izazove geotermalne energije kao obnovljivog izvora.

Stoga se preporučuje izrada posebnog Zakona o geotermalnoj energiji koji bi trebao jasno razlikovati geotermalne projekte od projekata ugljikovodika, osigurati financijske poticaje ključne za stimuliranje investicija u sektor geotermalne energije te prilagoditi pristup prema vrsti, odnosno veličini geotermalnog projekta.

Rooseveltovej trg 2
10000 Zagreb
hgk@hgk.hr